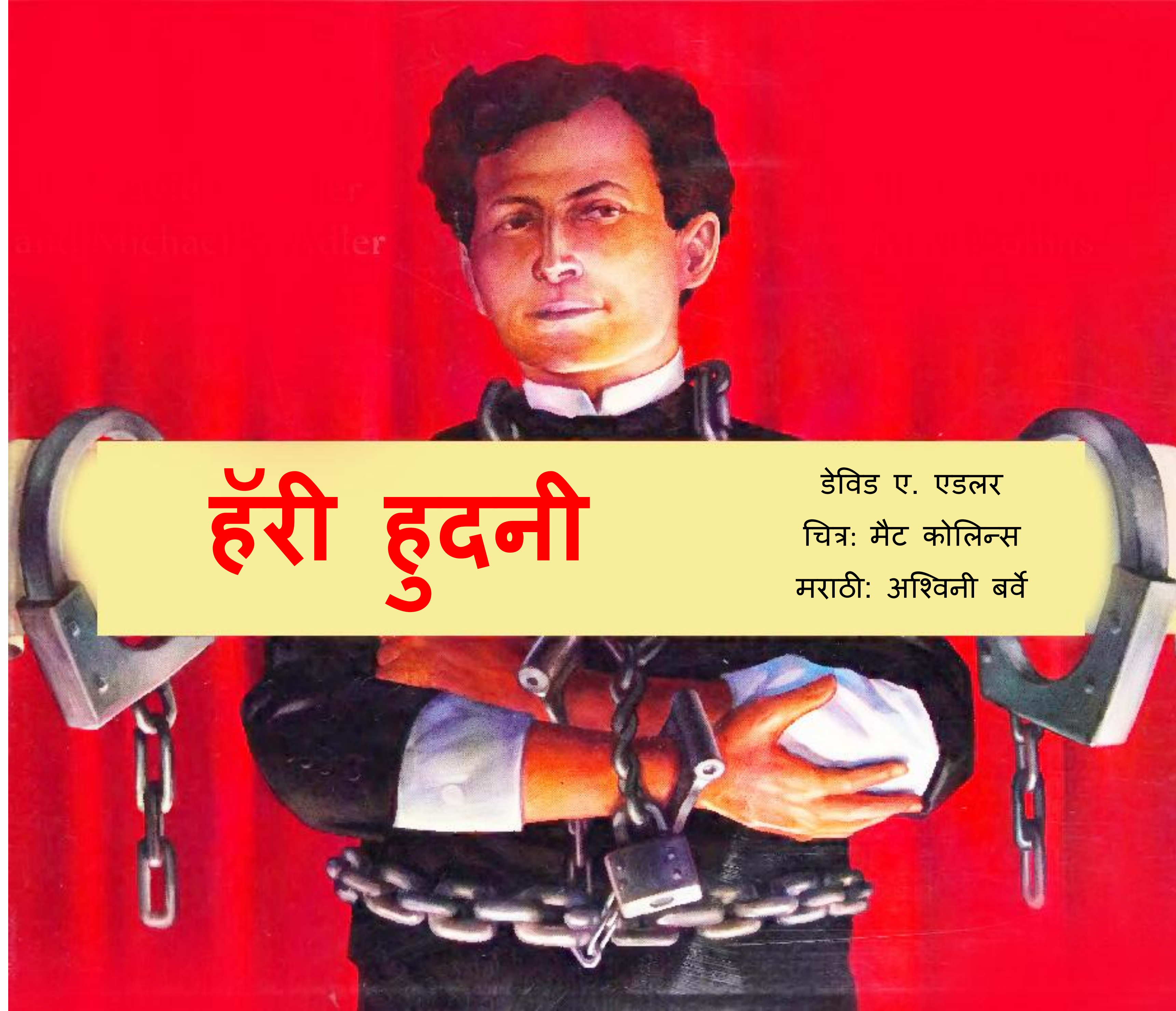

हॅरी हुदनी
डेविड ए. एडलर
चित्र: मैट कोलिन्स
मराठी: अश्विनी बर्वे

हॅरी हुदनीने जगभरातील प्रेक्षकांना त्याच्या मृत्यूला आव्हान देणारे स्टंट आणि भ्रम निर्माण करणाऱ्या करामती करून थक्क केले. पत्नी बेसला बरोबर घेऊन अनेकदा त्याने स्वत:ला दोरी, हँडकफ, स्ट्रेटजॅकेट्स आणि तुरुंगातील कोठडीतून मुक्त केले. एकदा त्याने दहा हजार पौंडांचा हत्ती हवेत गायब केला! तरीही हॅरीचे आयुष्य नेहमीच इतके आनंदी नव्हते. तो लहान असताना तो शूज पॉलिश करायचा आणि उदरनिर्वाहासाठी विचित्र नोकऱ्या करत असे. पण हॅरीला नेहमीच जादूमध्ये करिअर करायचे होते. इतिहासातील सर्वात प्रसिद्ध एस्केप कलाकार आणि जादूगारांच्या या आकर्षक चरित्राने वाचक मोहित होतील.

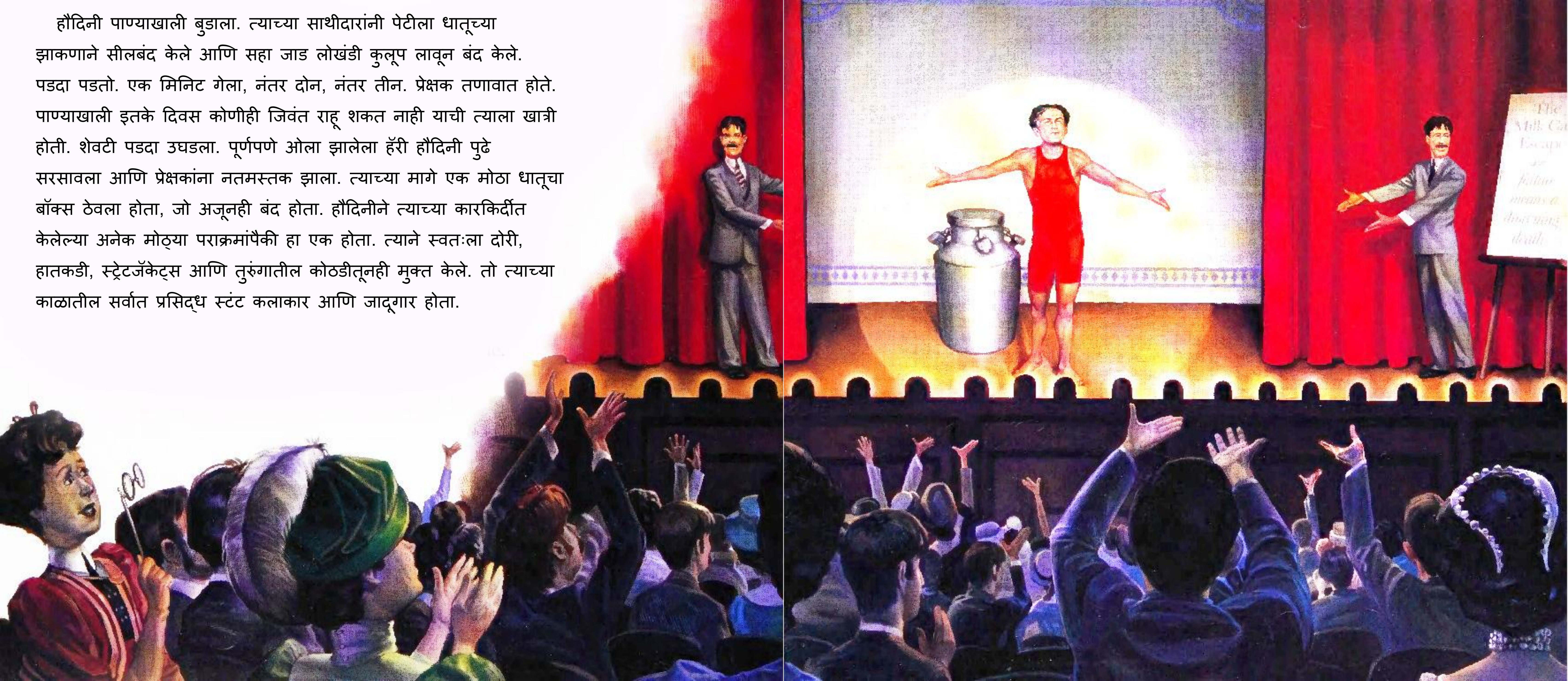
हॅरी हुदनी

डेविड ए. एडलर
चित्र: मैट कोलिन्स
मराठी: अश्विनी बर्वे

दोन माणसांनी महान हॅरी हौदिनीला उचलून पाण्याने भरलेल्या एका मोठ्या पिंपात उतरवले. हौदिनीने आपल्या श्रोत्यांना सांगितले, "जर मी परत येऊ शकलो नाही, तर माझे सोबती माझे प्राण वाचवण्यासाठी सर्वकाही करतील."

हौदिनी पाण्याखाली बुडाला. त्याच्या साथीदारांनी पेटीला धातूच्या झाकणाने सीलबंद केले आणि सहा जाड लोखंडी कुलूप लावून बंद केले. पडदा पडतो. एक मिनिट गेला, नंतर दोन, नंतर तीन. प्रेक्षक तणावात होते. पाण्याखाली इतके दिवस कोणीही जिवंत राहू शकत नाही याची त्याला खात्री होती. शेवटी पडदा उघडला. पूर्णपणे ओला झालेला हॅरी हौदिनी पुढे सरसावला आणि प्रेक्षकांना नतमस्तक झाला. त्याच्या मागे एक मोठा धातूचा बॉक्स ठेवला होता, जो अजूनही बंद होता. हौदिनीने त्याच्या कारकिर्दीत केलेल्या अनेक मोठ्या पराक्रमांपैकी हा एक होता. त्याने स्वतःला दोरी, हातकडी, स्ट्रेटजॅकेट्स आणि तुरुंगातील कोठडीतूनही मुक्त केले. तो त्याच्या काळातील सर्वात प्रसिद्ध स्टंट कलाकार आणि जादूगार होता.

हॅरी हौदिनीचा जन्म २४ मार्च १८७४ रोजी बुडापेस्ट, हंगेरी येथे झाला. त्याचे पालक, रब्बी मेयर सॅम्युअल आणि सेसिलिया वेस यांनी त्याचे नाव एरिक ठेवले. त्यांच्या सहा मुलांपैकी तो एक होता. एरिकच्या जन्माच्या काही काळानंतर, त्याच्या वडिलांनी कुटुंबाच्या नावाचे स्पेलिंग बदलून वेईस केले आणि त्यांचे कुटुंब ॲपलटन, विस्कॉन्सिन येथे हलवले. तेथे एरिकचे वडील शहराच्या नवीन सिनेगॉगचे रब्बी बनले. कधीच इंग्रजी न शिकलेल्या रब्बी वेसची लवकरच नोकरी गेली. कुटुंब मिलवॉकी येथे गेले, जिथे रब्बी वेस हिब्रू शिकवत होते. हे काम त्याच्यासाठी खूपच लहान होते, म्हणून तरुण एरिकने वर्तमानपत्र विकून आणि शूज पॉलिश करून त्याच्या कुटुंबाला मदत केली.

प्रवासी सर्कस त्याच्या शहरात आल्यावर एरिकने जादूगारांना पाहिले. त्यांच्या करामती त्यांनी स्वतः करण्याचा प्रयत्न केला. वयाच्या नवव्या वर्षी त्याला 'फाइव्ह सेंट' सर्कसमध्ये नोकरी मिळाली. तेथे त्याने लांब लाल मोजे घातले आणि स्वतःला "प्रिन्स ऑफ द एअर" म्हटले.

वयाच्या अकराव्या वर्षी त्यांनी स्थानिक कुलुपाच्या दुकानात नोकरी स्वीकारली. तिथे तो अनेकदा कुलूपांशी खेळत असे आणि लवकरच सर्व कुलूप चावीशिवाय उघडू लागला. कुलूप उघडण्यासाठी त्यांनी पिन आणि वाकलेल्या वायरचे तुकडे वापरले.

वयाच्या बाराव्या वर्षी एरिक घरातून पळून गेला. संधी मिळेल तेव्हा तो भटकत राहिला,छोटी मोठी कामं करत राहिला आणि जादू करत राहिला. काही काळ तो पर्यायी कलाका म्हणून सर्कसमध्ये सामील झाला. तो स्वत:ला "एरिक द ग्रेट" म्हणत.

१८८७ मध्ये वेस कुटुंब न्यूयॉर्क शहरात गेले, जिथे एरिकच्या वडिलांना आशा होती की त्याला काम मिळेल. एरिकही त्याच्यासोबत काम करू लागला. तेथे त्यांनी डिपार्टमेंट स्टोअर मेसेंजर, छायाचित्रकार सहाय्यक आणि नेकटाई कटर म्हणून काम केले. पण जादू दाखवण्याचा त्यांचा छंद होता.

एरिकने एकोणिसाव्या शतकातील फ्रेंच जादूगार रॉबर्ट-हौडिनचे मेमोयर्स हे पुस्तक वाचले. १८९१ मध्ये एरिकने लोकप्रिय अमेरिकन जादूगार हॅरी केलेटच्या नावावरून त्याचे पहिले नाव बदलून हॅरी असे ठेवले आणि त्याचे कुटुंबाचे नाव वेइसवरून बदलून हौडिनी असे ठेवले. शेवटी जोडलेल्या "i" चा अर्थ "Houdin सारखा" असा होतो. १८९४ च्या सुरुवातीस, हॅरी बीट्रिस "बेस" रेमंडला भेटला, जो एक गायक आणि नर्तक होता. ते एकमेकांच्या प्रेमात पडले आणि 22 जुलै १८९४ रोजी त्यांचे लग्न झाले.

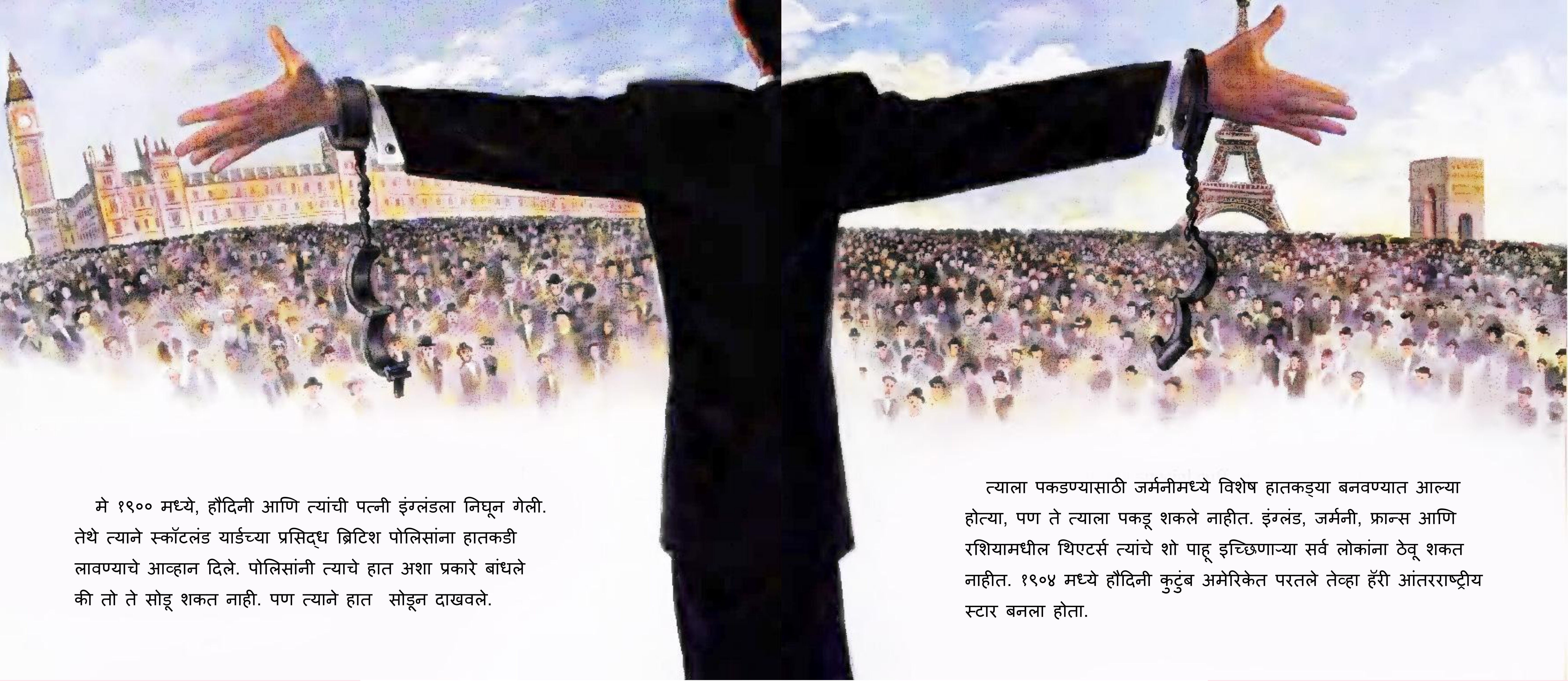

बेसने तिच्या पतीची काळजी घेतली. जेव्हा तो सादरिकरण करत असे, तेव्हा ती त्याची सहाय्यक म्हणून स्टेजवर असायची. तिने तिच्या पतीचे वर्णन "जगातील सर्वात असहाय्य माणूस" असे केले.एकदा बेस त्यांच्यासोबत प्रवास करू शकली नाही, तेव्हा तिने त्यांच्या सहलीसाठी सामान पॅक केले आणि प्रत्येक शर्टवर लेबल लावले जेणेकरून हौडिनीला ते कधी घालायचे हे समजेल. पण त्याचा काही उपयोग झाला नाही. तो घरी परतला तेव्हा त्याच्या बॅगेत लेबल असलेले सर्व शर्ट होते. आठवडे तोच शर्ट घालत राहिला.

सुरुवातीला हौदिनीचा अभिनय अगदी साधा होता. त्याने पत्याच्या युक्त्या केल्या आणि ट्यूबमधून रुमाल काढला आणि त्याचा रंग बदलला. पण नंतर त्याने सुटकेच्या युक्त्या जोडल्या आणि लोकांचे लक्ष वेधून घेतले.हौदिनीने भेट दिलेल्या प्रत्येक शहरात, त्याने तिथल्या पोलिस स्टेशनमध्ये तुरुंगात जाण्यास सांगितले. त्यानेही लगेच स्वतःची सुटका करून घेतली. त्याच्या सुटकेची बातमी वृत्तपत्रांनी दिली.

मे १९०० मध्ये, हौदिनी आणि त्यांची पत्नी इंग्लंडला निघून गेली. तेथे त्याने स्कॉटलंड यार्डच्या प्रसिद्ध ब्रिटिश पोलिसांना हातकडी लावण्याचे आव्हान दिले. पोलिसांनी त्याचे हात अशा प्रकारे बांधले की तो ते सोडू शकत नाही. पण त्याने हात सोडून दाखवले.

त्याला पकडण्यासाठी जर्मनीमध्ये विशेष हातकड्या बनवण्यात आल्या होत्या, पण ते त्याला पकडू शकले नाहीत. इंग्लंड, जर्मनी, फ्रान्स आणि रशियामधील थिएटर्स त्यांचे शो पाहू इच्छिणाऱ्या सर्व लोकांना ठेवू शकत नाहीत. १९०४ मध्ये हौदिनी कुटुंब अमेरिकेत परतले तेव्हा हॅरी आंतरराष्ट्रीय स्टार बनला होता.

हौदिनीने १९०७ मध्ये पहिल्यांदा पुलावरून उडी मारली. त्याला साखळदंडाने बांधण्यात आले, त्यानंतर न्यूयॉर्कमधील रोचेस्टर येथील एका पुलावरून खाली बर्फाळ पाण्यात उडी मारली. ते लवकरच साखळदंडातून मुक्त आणि सुरक्षित बाहेर आले.

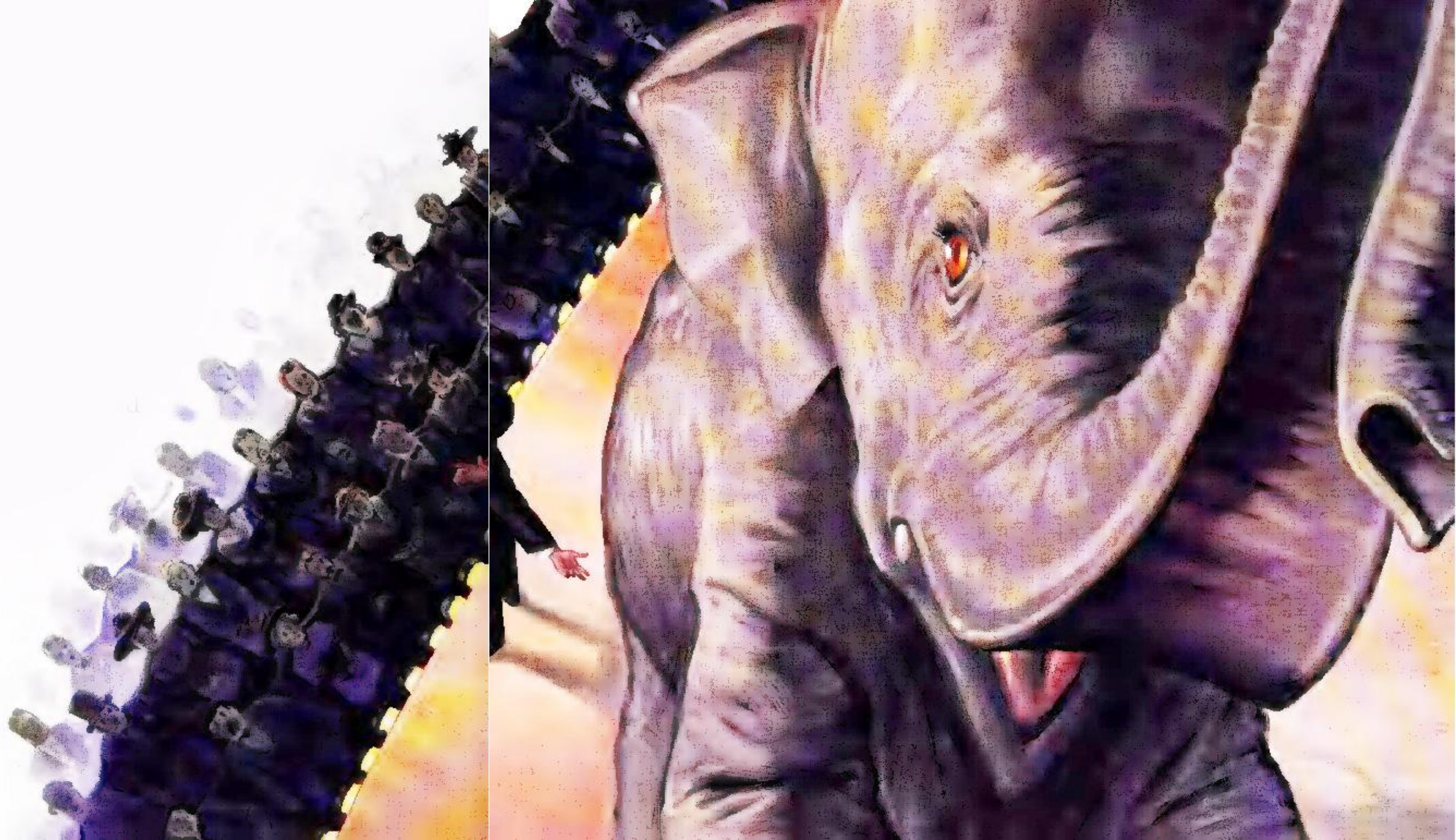
७ जुलै १९१२ रोजी हौदिनीने त्याचा सर्वात धोकादायक स्टंट केला. तो एका शवपेटीच्या आत चढला ज्याला नंतर खिळे ठोकून, दोरीने आणि स्टीलच्या पट्ट्यांनी बांधले गेले आणि गव्हर्नर्स आयलंड, न्यूयॉर्कच्या पाण्यात फेकून दिले. एका मिनिटापेक्षा कमी वेळात, हौदिनीने स्वतः ची सुटका करून घेतली.

त्याची ही युक्ती मोठी बातमी बनून पसरली. ही करामत पुन्हा ते पाहण्यासाठी लोक उत्सुक होते, म्हणून न्यूयॉर्कमधील थिएटरमध्ये रंगमंचावर पाण्याची एक मोठी टाकी ठेवण्यात आली होती. हौदिनीला एका डब्यात बंद करून पाण्यात टाकून दिले आणि तो रात्रभर पुन्हा पुन्हा पाण्याबाहेर पडत राहिला.

7 जानेवारी 1918 रोजी, त्याच्या महान पराक्रमांपैकी, हौदिनीने 10,000 पौंड वजनाचा हत्ती बनवला आणि त्याचा प्रशिक्षक लाकडी कॅबिनेटमधून गायब झाला. एका वृत्तपत्र समीक्षकाने लिहिले, "मॅटिनी जमाव चिंतेत बसेल," हौदिनीने आपल्या हत्तीचे काय केले याबद्दल आश्चर्य वाटले.

हौदिनीने आपल्या प्रेक्षकांना निराश केले नाही. एकदा परफॉर्म करताना त्याचा घोटा तुटला. तरीही, त्याने शो पूर्ण करण्याचा आग्रह धरला.

७ जानेवारी १९१८ रोजी, त्याच्या महान पराक्रमांपैकी, एक पराक्रम हौदिनीने केला, त्याने 10,000 पौंड वजनाचा हत्ती आणि त्याचा प्रशिक्षक लाकडी कॅबिनेटमधून गायब केला. एका वृत्तपत्र समीक्षकाने लिहिले, "मॅटिनीचा जमाव चिंतेत असेल," हौदिनीने आपल्या हत्तीचे काय केले याबद्दल आश्चर्य वाटेल? हौदिनीने आपल्या प्रेक्षकांना निराश केले नाही. एकदा परफॉर्म करताना त्याचा घोटा तुटला. तरीही, त्याने शो पूर्ण करण्याचा आग्रह धरला.

पहिल्या महायुद्धादरम्यान, हौदिनीने अमेरिकन सैन्यासाठी विनामूल्य शो केले. एका कार्यक्रमात त्याने ध्वजावरून गरुड उडवले. त्यांनी हवेतून सोन्याची नाणीही काढून दाखवली आणि आठवण म्हणून सैनिकांच्या दिशेने फेकली.

हौदिनीची आई, सेसिलिया वेस, १९१३ मध्ये मरण पावली. हौदिनीला तिची खूप आठवण येत असे. आणि तिच्याशी पुन्हा संपर्क साधण्याच्या आशेने, तो अध्यात्मवाद्यांकडे वळला. ज्या ज्या लोकांनी सांगितले की ते मृतांशी बोलू शकतात. त्याला भेटलेले ते सर्व लोक बनावट होते आणि त्यांच्यामुळे तो अस्वस्थ झाला. त्याच्या अभिनयाचा भाग म्हणून त्याने अनेकदा स्टेजवरून त्यांचा पर्दाफाश केला.

22 ऑक्टोबर १९२६ रोजी हौडिनी कॅनडातील मॉन्ट्रियल येथे होते. काही विद्यार्थी त्याच्या ड्रेसिंग रूममध्ये आले आणि त्यांनी विचारले की तो इतका मजबूत आहे की तो दुखापत न होता ठोसा सहन करू शकतो. हौदिनी म्हणाले ते खरे आहे. मग, तो त्याच्या पोटाचे स्नायू घट्ट करण्याआधीच, एका विद्यार्थ्याने त्याला अनेक वेळा धक्काबुक्की केली. हौदिनी खाली पडला. हौदिनी गंभीर जखमी झाला होता, परंतु तरीही त्या दिवशी आणि दुसऱ्या दिवशी त्याने सादरीकरण केले. मात्र २४ ऑक्टोबर १९२६ रोजी ते बेशुद्ध झाले. त्याच्या पोटाला झालेल्या दुखापतींमुळे त्याचे अपेंडिक्स फुटले होते, त्याला सूज येऊन संसर्ग झाला होता.

काही दिवसांनंतर, हॉस्पिटलच्या बेडवर पडून, ते म्हणाले, "मी लढून थकलो आहे. यातून माझी सुटका.“ ३१ ऑक्टोबर १९२६ रोजी हॅरी हौदिनी यांचे निधन झाले. त्याचा मृतदेह न्यूयॉर्कला पाठवण्यात आला. ४ नोव्हेंबर १९२६ रोजी त्यांच्या अंत्यसंस्काराला दोन हजारांहून अधिक लोक उपस्थित होते. "तो एक विलक्षण व्यक्ती होता, त्याचे व्यक्तिमत्व अद्वितीय होते," रब्बी सेवेत म्हणाले, "आणि त्याशिवाय, तो सर्वात महान आणि गोड लोकांपैकी एक होता."